

המיזם הארצי לניקיון השטחים הפתוחים והמרחב הציבורי

תופעת השלכת
הפסולת על פי
מודל הקרחון

הערות	סה"כ עלות שנתית	כמות	עלות ליחידה	סוג המרחב הציבורי
נתונים מנתיבי ישראל	₪ 64,000,000			שולי הכבישים *
סה"כ רט"ג מנהלת 5.5 מיליון דונם חושב ע"פ הערכת עלויות פארק כרמל ל-100,000 דונם	₪ 5,500,000	5.5 מיליון דונם	1 ₪ לדונם	שמורות הטבע
עלות שנתית של החופים הבלתי מוכרזים בים התיכון ובים סוף בהתאם לקול קורא חוף נקי ניקוי כ- 4-5 פעמים בשבוע בעונה	₪ 10,818,000	כ- 160 ק"מ	₪ 67,600 לק"מ	חופים תיכון וים סוף (2021-2024)
קק"ל מנקה באופן שוטף כ- 1400 חניוני יום ולילה.	₪ 16,800,000 כ-	1400 חניונים	₪ 12,000 לחניון	חניונים של קק"ל
ממוצע של 10 מועצות (2021) והשלכה לכל השאר	₪ 30,820,000	50 מועצות אזורית	₪ 616,400 למועצה אזורית	שטחים פתוחים במועצות אזוריות (2020)
נכון ל 2022 נתונים ממועצה אזורית עמק הירדן.	₪ 2,300,000			עלות ניקיון חופי הכנרת (2020) *

* הנתון נמסר לנו כנתון כולל

סה"כ 130,238,000 ₪

אומדן עלויות הניקיון השנתיות בשטחים הפתוחים

פסולת מטיילים	פסולת בנין	פסולת חקלאית	פסולת גושית מעורבת	
				
כמות שנתית (טון)	1,100,000	45,000	200,000	
עלות פינוי (ש"ח לטון)	434	1,200	658	
סה"כ	477,400,000	54,000,000	131,600,000	1,194,400,000

סה"כ 1,857,400,000 ₪

הפער בין הסכום המצוי לסכום הרצוי: 1,727,162,000 ₪

הערכת עלות הנזק של השלכת פסולת בשטחים

עלות ישירות לניקיון
(נוכחיות ותוספת
נדרשת)

כ- 1,857,400,000 ₪

נזק סביבתי שנתי

כ- 2,845,000,000 ₪

עלות חיצונית כלכלית
חברתית

כ- 757,000,000 ₪

כ- 5,460,000,000 ₪

סה"כ אומדן שנתי של העלויות כתוצאה מהלכלוך בשטחים הפתוחים

מתמקדים בטיפול בסימפטום הלכלוך
ולא בבעיה - התנהגות השלכה

תקועים במעגל הניקיון והלכלוך

הצלחה איסור המשלב מעורבות בעלי ענין, קמפיינים לחינוך הציבור ואספקת אלטרנטיבות

רקע: חולשה במשילות העדר מדיניות. נמצא כי הרשויות המקומיות הן יחידות מפתח בניהול הפסולת ושמירה על הסביבה.

הצלחה באמצעות שילוב חינוך, ניטור קפדני, ענישה על השלכה, וחובת הפחתת פסולת אריזות

הצלחה כתוצאה ממדיניות המשלבת העלאת מודעות הציבור, נגישות לאלטרנטיבות ואכיפה מתמשכת ועקבית

הצלחה חלקית בעקבות איסורים על 6 מוצרים, הרחבת אחריות יצרן. ביקורת על החוק וחינוך ציבורי מוגבל

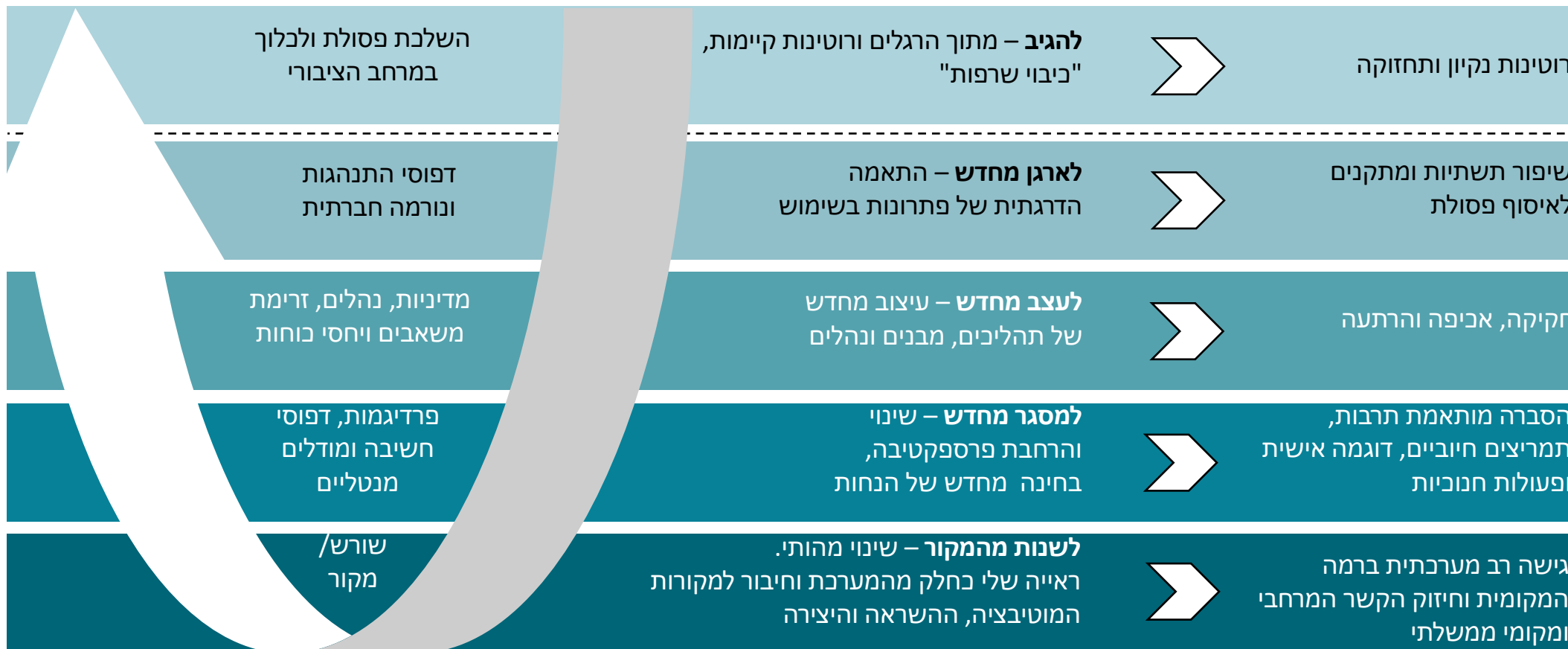

קידום פעולות לצמצום
השלכת הפסולת ושיפור
הניקיון בשטחים הפתוחים

רתימת משרדי ממשלה
נוספים וכתובת תוכנית
לאומית לישראל נקיה

הרובד הגלוי

הרובד הסמוי

מדריך פרקטיקות מוצלחות להפחתת הלכוך בשטחים הפתוחים

1

איש קשר

מועצה אזורית

שם הפרקטיקה

מטרות ויעדים

המלצות לשכפול

בעלי עניין ושותפים

רקע

במהלך השנה מגיעים ...

אתגרים

תוצאות והשפעות

משאבים

קהל יעד

מטרות ויעדים

למנוע התפזרות אשפה
על-ידי רוח או בעלי חיים.

לצמצם את כמות
האשפה שמטיילים לא
אוספים אחריהם לתוך
פחים.

לשמור על תחנות
ההסעה וצידי הדרכים
נקיים מפסולת.

המלצות לשכפול

- שימוש בפחים עיליים ולא מוטמנים אשר בעייתיים לפעמים למיקום ונוטים לנזול לאדמה.
- שמירה על נקיון הפחים ושלמותם תורמת לרמת המוכנות של המבקרים לזרוק פנימה את האשפה.

בעלי עניין ושותפים

בתוך הרשות: אגף תברואה, תיירות

אתגרים

שטיפת פחים תדירה מאטה את העבודה ובעצם מצמצמת את כמות הפחים שניתן לרוקן ביום.

גיוס כוח אדם לנהיגה במשאיות ופינוי פחים.

תוצאות והשפעות

אין השלכת פסולת בתחנות הסעה ואין צורך בניקוי.

רמת נקיון גבוהה במסלולי הטיול וחינוכי הלילה.

רקע

כמהלך הנשרה מנועם למועצה האזורית חבל אילות מטיילים רבים מסוגים

כדי לשמור על נקיון הפחים, בכל משאיות הפינוי במועצה יש מיכל מים ומתקן שטיפה בלחץ. ופעם בחודש עד פעם ברבעון, כלל הפחים נשטפים.

משאבים

שטיפת הפחים היא חלק משגרת העבודה. במועצה לא עובדים עם קבלני נקיון. לכן לא ניתן לתמחר.

קהל יעד

כלל המבקרים בשטחי המועצה

מטרות ויעדים

שמירה על הנקיון
בשטחים הפתוחים של
המועצה והמרחב
הציבורי במושבים

הסדרת הפינוי בצורה
נוחה ונגישה עבור כלל
התושבים.

א
שר
ם.

רקע

גושית (גושית) עצמאית שלא

פינוי גזם וגושית אפריל 2024 אביב צור

פינוי גזם ימי חמישי:
11.4.24 | 4.4.24
2.5.24 | 25.4.24

פינוי גושית יום חמישי:
18.4.24

ראשון	שני	שלישי	רביעי	חמישי
31	1	2	3	4
7	8	9	10	11
14	15	16	17	18
21	22	23	24	25
28	29	30	1	2

פינוי גזם וגושית אפריל 2024	פינוי גזם וגושית אפריל 2024	פינוי גזם וגושית אפריל 2024	פינוי גזם וגושית אפריל 2024	פינוי גזם וגושית אפריל 2024
יום ראשון - 1.4.24	יום שני - 2.4.24	יום שלישי - 3.4.24	יום רביעי - 4.4.24	יום חמישי - 5.4.24
יום שבת - 7.4.24	יום ראשון - 8.4.24	יום שני - 9.4.24	יום שלישי - 10.4.24	יום רביעי - 11.4.24
יום חמישי - 14.4.24	יום שבת - 15.4.24	יום ראשון - 16.4.24	יום שני - 17.4.24	יום שלישי - 18.4.24
יום רביעי - 21.4.24	יום חמישי - 22.4.24	יום שבת - 23.4.24	יום ראשון - 24.4.24	יום שני - 25.4.24
יום שלישי - 28.4.24	יום רביעי - 29.4.24	יום חמישי - 30.4.24	יום שבת - 1.5.24	יום ראשון - 2.5.24

המלצות לשכפול

1. התקשרות עם קבלן אשר משתמש בגזם לקיצוץ וריבוד מפטמות.
2. פרסום קבוע במושבים דרך המזכירות בעזרץ קבוצות ואטסאפ קהילתיות.

פנים

גזם ופסולת
ות הסביבה

אתגרים

עלויות גבוהות של שירות שלא מייצר הכנסה כלשהי למועצה.

תוצאות והשפעות

סגירת מפג"שים לא מוסדרים במושבים.

מתן מענה לפינוי לכלל תושבי המועצה ולא רק למי שיש גישה לרכב מתאים.

משאבים

תקציב שנתי של כ-12,000,000 ש"ח

קהל יעד

כלל תושבי המועצה

בעלי עניין ושותפים

בתוך הרשות: מחלקת חופים, ראש המועצה
מחוץ לרשות: המשרד להגנת הסביבה

המלצות לשכפול

לייצר תשתית שתאפשר אכיפה במקביל
לתכנית הסברה

מטרות ויעדים**תוצאות והשפעות**

ירידה בכמות הפסולת שמקורה בכלים חד פעמיים.

אתגרים

מחסור בכח אדם לפיקוח ואכיפה.

משאבים

שעות עבודה של הנוגעים בדבר

קהל יעד

כלל המבקרים בחופים

מטרות יעדים

הפסקת השימוש בכלים חד-פעמיים בגופי ארועי המועצה

צמצום פסולת מבקרים בארועי המועצה

המלצות לשכפול

1. הכנה ותכנון מראש. הסכמים עם ספקי מזון וסדנאות חייבים להיעשות מראש ובחשיבה משותפת.
2. התקדמות בתהליך בצורה מתונה. אפשר להתחיל בארועים יותר קטנים או לשכור חברה חיצונית שאחראית על הפרדת הפסולת ופינוי שלה.
3. חשוב לגייס את תמיכת השותפים והקהילה ולא לעבוד בכוח מול התנגדויות. כדאי לייצר תהליך עבודה משותף בו מוצאים פתרונות ישימים שיהיו מקובלים על כל הצדדים.
4. הקמת עמדת הסברה בארועים בנוגע לצמצום פסולת, הפרדה, כלים רב-פעמיים ועוד.

בעלי עניין ושותפים

בתוך הרשות: אגף שפ"ע, היחידה הסביבתית, אגף קהילה והפורום הבין אגפי.

ללא תקציב ייעודי. רק שינוי תפיסה

תושבי המועצה ואורחים

מטרות יעדים

רתימת עובדי המועצה, החקלאים והתושבים במועצה לקחת חלק פעיל לשמירה על השטחים הפתוחים.

יצירת זירת עבודה משותפת ואיגום משאבים לתחזוקה של אתרים שונים בשטח המועצה.

חשיבה אסטרטגית ותכנון עתידי הכולל גיוס משאבים לטובת השטחים הפתוחים בשטח המועצה.

הובלת תכנון ניהול השטחים הפתוחים, תכלול ושיתוף גורמים וארגונים שותפים בהתאם למאפייני המועצה.

המלצות לשכפול

1. תקשורת קרובה, פתוחה ודו-צדדית עם רט"ג, קק"ל ורשות הניקוזים (אנשי שטח ומנהלים) יוצרת שיתופי פעולה ופתיחות. פקחים שעושים את עבודתם בשטח יכולים לדווח על ממצאים שלא דווקא בתחום אחריותם וכדומה.
2. ברמה הארגונית במועצה קיימת חשיבות לשיבוץ יחד עם אגפי איכות סביבה והחקלאות. קרבה כזו יכולה לתרום משמעותית לפתיחות של עובדי אותם אגפים לנושא השטחים הפתוחים ורצון להירתם בדרכם.
3. תכנון תהליך ליצירת לגיטימציה לנושא מול הנהגות היישובים ורתימתם לפעולה, על-מנת לייצר מודעות בקרב התושבים, קידום יוזמות בשטח וחיזוק החוסן היישובי.

בעלי עניין ושותפים

בתוך הרשות: מחלקות תכנון ומהנדס המועצה, סביבה ותפעול, תברואה, חקלאות, תיירות, קהילה, דוברות ואכיפה, חקלאים, בעלי בתי אירוח וצימרים ותושבים.

מחוץ לרשות: רמ"י, קט"ג, קק"ל, רשות ניקוז נחלים, רשות העתיקות, חברת מקורות, הקרן לשטחים פתוחים, צה"ל וחברות חקלאיות פרטיות.

רקע

המשאבים שהוקצו לפרויקט היו מצומצמים ובמקור הוגדרו לטובת "בטיחות בשטחים פתוחים" באירועי "דרום אדום" וכן תחום זיכרון ומורשת במועצה (שיקום ותחזוקת אתרי הנצחה). סה"כ התקציב השנתי עומד על כ-300,000 ש"ח. מקורות נוספים של תקציבים בתוך הרשות: תקציב מנכ"ל מועצה, אגף אסטרטגיה, קרן מועצתית, אגף תיירות. מקורות מחוץ למועצה: "קולות קוראים", רשות הניקוזים, משהב"ט, מנהלת "תקומה" משרד המורשת והמועצה לשימור אתרים ופרויקט "אמץ אתר".

תוצאות והשפעות

אמירה ברורה של המועצה שהשטחים הפתוחים הם משאב שהמועצה מוכנה לנהל ולהשקיע בו.

המנהל מהווה גורם מחבר בין תחומי החקלאות והסביבה.

אתגרים

עבודה פנימית והנעה לפעולה בתוך המועצה אל מול מנהלי האגפים.

עבודה עם החקלאים לשינוי האופי החקלאי ולהמרתו לחקלאות אקולוגית.

השגת תקציבים והשקעות מגופים ומקורות שונים.

עבודה אל מול הנחת העבודה הכלכלית של רמ"י.

[המדריך לתכנון וניהול שטחים פתוחים למועצות אזוריות](#)
[הגדרת תפקיד מנהל שטחים פתוחים למועצות אזוריות](#)

ישראל נקיה

נשמח לשמוע על עוד פרקטיקות מוצלחות

ינואר 2025